

Marta Żerkowska-Balas (Uniwersytet SWPS)

Mateusz Zaremba (Uniwersytet SWPS)

Partycypacja nowych wyborców

W tekście przedstawiony jest problem partycypacji młodych obywateli, którzy dopiero uzyskali czynne prawo wyborcze. Powstał on na podstawie danych Polskiego Generalnego Studium Wyborczego i dotyczy danych zbieranych po wyborach parlamentarnych z lat 1997 – 2011. Celem autorów jest sprawdzenie, jakie czynniki sprawiają, że młodzi ludzie, którzy dopiero co zostali uprawnieni do głosowania, biorą udział w wyborach bądź nie korzystają z tego prawa. W pierwszej części omówiony jest profil demograficzno-społeczny obywateli, którzy uzyskali czynne prawo wyborcze i głosowali. Druga część pracy została poświęcona związkom pomiędzy partycypacją osób, które otrzymały prawo głosowania, a ich wiedzą polityczną i orientacją światopoglądową.

Teoria cyklu życiowego tłumaczy tę zależność wyzwaniami, jakie stoją przed ludźmi na poszczególnych etapach ich życia. Niską frekwencję wśród młodych wyborców wyjaśnia to, iż są oni zajęci innego rodzaju sprawami związanymi z organizacją własnego życia. Problem teoretycznym stanowi fakt, iż 20-latek nie różni się znacząco od 22-latka jeśli chodzi o etap życia, na jakim się znajduje i związane z nim dylematy. Nieco trafniej różnice we frekwencji pomiędzy wyborcami, którzy jeszcze nie głosowali, a tymi, którzy mieli już szansę brać udział w wyborach, wyjaśnia **teoria indywidualnego starzenia się**, według której ludzie z wiekiem nabywają zasoby (wiedzę, umiejętności i cnoty obywatelskie), które ułatwiają głosowanie.

Na skłonność do głosowania w pierwszych wyborach wpływa z pewnością **status społeczno-ekonomiczny** wyborcy oraz związane z nim zasoby: zainteresowanie polityką, poczucie politycznego sprawstwa czy umiejętność określenia swoich poglądów politycznych. W związku z tym głosowanie za pierwszym razem determinuje **status społeczny rodziców**. Trzeba również podkreślić **wpływ religijności** na skłonność do głosowania. Religijne osoby, które otrzymują prawo do głosowania, częściej idą do urny. Wiąże się to zapewne z faktem, iż wspólnota religijna motywuje do działania. Także wysoki **poziom zainteresowania polityką** wpływa pozytywnie na skłonność do głosowania w pierwszych wyborach. Wyniki badania pokazują, że szanse na udział w wyborach nawet wśród osób, które średnio interesują się polityką, są wyższe niż wśród respondentów, którzy nie interesują się nią prawie wcale bądź wcale. Odsetek nowych wyborców, którzy nie potrafią określić swoich poglądów na osi lewica-prawica jest nieznacznie wyższy niż średnia dla pozostałych grup wiekowych. Nowi wyborcy, którzy potrafią określić swoje poglądy jako lewicowe bądź prawicowe, częściej biorą udział w głosowaniu niż ci, którzy nie potrafią zadeklarować się po jednej ze stron wymiaru bądź deklarują poglądy centrowe.

Co więc sprawia, że niektórzy wyborcy po uzyskaniu prawa do głosowania biorą udział w wyborach, a inni nie? Na aktywność młodych obywateli, podobnie jak starszych, w wyborach parlamentarnych wpływa płeć, poziom religijności oraz wykształcenie własne i ojca. Można więc przyjąć, że na partycypację wpływa przede wszystkim socjalizacja na łonie rodziny, a także we wspólnotach (np.

religijnej), do których młody człowiek przynależy. Status społeczno-ekonomiczny rodziny, a także wartości polityczne (poczucie politycznego sprawstwa czy przekonanie, że głosowanie jest obywatelskim obowiązkiem), jakie przekazują młodemu człowiekowi rodzice w znacznym stopniu determinuje jego skłonność do głosowania w pierwszych i kolejnych wyborach. Uczestnictwo w kolejnych wyborach dostarcza także wiedzy, umiejętności i cnót obywatelskich, które ułatwiają udział w wyborach i wpływają pozytywnie na partycypację (świadczy o tym chociażby spadek odsetka osób, które nie potrafią odnaleźć się w wymiarze lewica-prawica). Ponadto udział w kolejnych wyborach może wpłynąć na wykształcenie nawyku głosowania, a więc w przyszłości wyborcy będą głosować, bo zawsze głosowali. Krzywoliniowa zależność pomiędzy wiekiem a partycypacją sprawia, że zasadne wydaje się też stwierdzenie, iż młodzi wyborcy, którzy otrzymali czynne prawo wyborcze, zachowują się zgodnie z teorią cyklu życiowego: po uporaniu się z kolejnymi wyzwaniami związanymi z wchodzeniem w dorosłość, młodzi ludzie znajdują czas, by zainteresować się polityką.